

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1897. Andra Kammaren. N:o 44.

Onsdagen den 12 maj.

Kl. 7 e. m.

Fortsattes det på förmiddagen började sammanträdet.

§ 1.

Anmäldes och godkändes följande från Riksdagens kansli inkomna förslag, nemligen:

dels till Riksdagens skrifvelse, n:o 95, till Konungen, angående val af suppleant för justitieombudsmannen;

dels till Riksdagens förordnande, n:o 96, för assessorn G. Ribbing att vara Riksdagens justitieombudsmans suppleant;

dels slutligen ock till paragrafer i riksdagsbeslutet:

n:o 30, angående stämpelafgiften;

n:o 31, angående upphäfvande af förbudet mot införsel af brännvin till lappmarkerna;

n:o 32, angående beredande af lånemedel till utveckling af statens telefonväsende;

n:o 33, angående ändrad lydelse af 10 § i förordningen angående lagfart å fång till fast egendom den 16 juni 1875;

n:o 34, angående beräkning i vissa fall af tid, som afses i förordningen angående patent m. m.;

n:o 35, i anledning af Kongl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning angående lönereglering för lärare vid småskolor m. m.;

n:o 36, i anledning af Kongl. Maj:ts framställning med förslag till förordning angående skyddskoppympningen i riket m. m.;

n:o 37, i anledning af Kongl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar med afseende å delning af Hernösands stift m. m., samt

n:o 38, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående vapenöfning för uttrönande af härens krigsberedskap m. m.

§ 2.

*Ang. anslag
för verkstäl-
lande af un-
dersökning för
anläggning af
statsbana från
Gellivare till
norska grän-
sen.*

(Forts.)

Härefter fortsattes öfverläggningen angående statsutskottets utlåtande, n:o 74, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående anslag till verkställande af undersökning för anläggning af statsbana från Gellivare till norska gränsen; och lemnades dervid, enligt förut gjord anteckning, ordet till

Herr A. Hedin som yttrade: Herr talman! En mycket ärad ledamot af statsutskottet i närheten af den plats, der jag befinner mig som tillfällig gäst, yttrade vid förmiddagens plenum, så vida jag icke missförstod hans ord, att om Kongl. Maj:t så vill, har Kongl. Maj:t medel att verkställa den ifrågasatta undersökningen, äfven om Riksdagen nu skulle komma att afslå Kongl. Maj:ts proposition. Jag tror, att jag har rätt uppfattat hans ord. Jag kan icke låta detta yttrande passera helt och hållet utan någon gensaga. Sedan Kongl. Maj:t till Riksdagen framlagt frågan om anslag för en undersökning, och om Riksdagen skulle komma att afslå detta Kongl. Maj:ts förslag, håller jag för min del före, att Kongl. Maj:t näppeligen kan anse sig berättigad att utaf medel, som Kongl. Maj:t skulle tilltro sig att för ändamålet disponera, verkställa en undersökning, till hvilken Riksdagen icke har beviljat medel. Man kan ju säga, att undersökningen afser icke den frågan: skall staten bygga den ifrågasatta banan genom Norrbotten till norska gränsen? Utan den afser blott att åstadkomma en bättre undersökning än den af det koncessionssökande bolaget åstadkomma, hvilken Kongl. Maj:t uppenbarligen icke finner vara tillfredsställande, och att den frågan, huruvida Riksdagen sedermera kommer att bevilja medel till byggande af denna bana såsom statsbana, att den frågan är reserverad. Men utan tvifvel ligger dock det antagandet nära till hands, att, om Riksdagen beviljar medel till undersökning, det finnes sannolikhet för, att frågan om byggande af ifrågavarande bana såsom statsbana kommer på allvar upp igen inom en icke alltför lång tidrymd. Skulle således Kongl. Maj:t få ett afslag på frågan om undersökning, så kunde detta väl möjligen uttolkas såsom ett yttrande äfven i sjelfva hufvudsaken, om äfven något indirekt. Jag förmodar således, att, efter ett eventuellt afslag från Riksdagens sida på Kongl. Maj:ts framställning om medel till undersökning, Kongl. Maj:t icke kommer att företaga någon undersökning, äfven om, såsom jag vill förmoda och jag framför allt hoppas, Kongl. Maj:t är högligen intresserad utaf att banan måtte komma till stånd såsom statsbana.

Jag har väl observerat, att någon ledamot af kammaren har yrkat bifall till Kongl. Maj:ts proposition. Och jag för min del skulle helst se ett bifall till Kongl. Maj:ts proposition utan något vidare till-

lägg. Men då det torde vara opraktiskt för sjelfva det ändamål, som jag åsyftar — jag önskar nemligen på det allra lifligaste, att staten måtte en gång komma att bygga den ifrågasatta banan — så anser jag det vara riktigare att yrka bifall till den af åtskilliga reservanter i statsutskottet från Första Kammaren och en ledamot af denna kam-

*Ang. anslag
för verkstäl-
lande af un-
dersökning för
anläggning af
statsbana från
Gellivare till
norska
gränsen.
(Forts.)*

mare i statsutskottet afgifna reservation, hvilket jag förmodar innebära, att detta bifall blir ett bifall till Kongl. Maj:ts proposition med den utaf reservanterna anförda motivering, hvilken äfven innesluter ett vilkor, ehuru vilkoret blott är uttryckt i motiveringen och icke ingår i sjelfva klämman.

Här yttrades under förmiddagens debatt af en talare från Norrland — och det var detta, som närmast gaf mig anledning att begära ordet — att om Riksdagen skulle godkänna hvad statsutskottets majoritet föreslagit, så komme ett bolag att blifva behandladt med en stränghet utan motstycke. En annan representant för Norrland yttrade, att man i öfre Norrland icke kunde med jemnmod höra eller läsa ett sådant yttrande som statsutskottets. Och slutligen kulminerade dessa påståenden uti en talarers på södermanlandsbänken yttrande, att ett godkännande af statsutskottets utlåtande skulle innebära eller åsyfta — jag vet icke hvilketdera ordet som användes — ett förnärmande af enskild mans rätt. Jag tillåter mig säga, herr talman, att det vore alldeles ursäktligt, om vi andra skulle hafva svårt att med fullt »jemnmod» höra sådana utlåtelse, och jag för min del skulle knappast kunna göra det, om de icke vore så helt och hållet grundlösa, och denna grundlöshet bure en pregel af den största öfverdrift. Förnärmandet af enskild mans rätt skulle ligga deruti, att Riksdagen godkände ett uttalande sådant som statsutskottets! Hvilken rätt är det då, som skulle förnärmas? De som idka inmutningsindustri hafva utan tvifvel att åberopa en rätt att få inmutningar, när de i allo ställa sig grufstadgans bestämmelser till efterrättelse och uppfylla der föreskrifna vilkor. De kunna säga: Jag har rätt under de förutsättningarna att få den begärda förmånen. Och om de fortsättningsvis uppfylla alla föreskrifna vilkor, hafva de rätt att bevaras i denna förmån. Men jag känner icke någon svensk lag, nu eller tillförene existerande, som tillförsäkrar någon svensk medborgare rättighet att få koncession på jernvägsanläggning här i landet; och jag hoppas, att icke någon sådan rätt en gång skall komma att lagligen tillförsäkras någon svensk medborgare. När den rättigheten icke existerar, så lär den icke heller kunna förnärmas derigenom att staten tilläfventyrs förklarar: »Den banan, på hvilken I söken koncession, vill jag icke lemna koncession på, och måhända kommer jag att sjelf bygga den banan». Hvemns rätt förnärmas då? Skulle det tilläfventyrs här i landet finnas några personer i den höga och betydelsefulla sociala och ekonomiska position, att de hade anspråk på att få sig utaf statsmagten beviljadt hvad helst de behaga peka på? Jag vet icke utaf, att vi hafva några sådana »öfvermenniskor», för att begagna den tyske filosofens ord. Jag

Ang. anslag tillbakavisar således på det allra bestämdaste talet om att Riksdagen, för verkställande af undersökning för anläggning af statsbana från Gellivare till norska gränsen. derest den godkänner statsutskottets utlåtande — hvilket jag icke vill — derigenom skulle komma att i någon mån snudda vid någon enskild persons eller något enskildt bolags rätt.

När det först hade blifvit bekant, att det ifrågavarande bolaget hade erbjudit sig att betala millioner till fästningsanläggning vid Boden, så, ehuru detta bragte mig nära nog att rysa, emedan jag ansåg det vara en sådan yttring utaf kapitalistvälde och kapitalistöfvermod, som jag hittills aldrig hört talas om i detta land, gjorde det dock äfven på mig den verkan: Nåväl, detta måtte väl åtminstone komma att öppna ögonen på en del folk, som hittills synts mig hafva med nog mycken frivillighet slutit till dem för att icke se hvad som ligger bakom detta företag. Jag har också haft den tillfredsställelsen att erfara, att den uppfattning, jag från första ögonblicket fick af detta anbud, delas vidt omkring, om jag ock till min öfverraskning hört åtminstone en person namngifvas, som funnit anbudet beundransvärdt. Jag måste säga, att till den slags bolagspatriotism, som röjer sig i detta anbud, hyser jag ett outrotligt misstroende.

Den förste talaren under dagens debatt har med vissa sväfvande, mera formella än på sak gående förbehåll på det ifrigaste pläderat för beviljande af koncession åt ett enskildt bolag. Hvarför vill nu detta bolag bygga den ifrågavarande jernvägen? Den bygges uppenbarligen icke nu och för närmaste framtid — kanske icke för lång framtid — för samma ändamål som i allmänhet jernvägar byggas, utan den bygges för ett alldeles särskildt, ett alldeles speciellt ändamål, nemligen såsom häfstång för en särskild industri. Om så är, rättare sagdt om så vore, då borde ock bolaget finna sig i hög grad tillfredsstäldt med att slippa den stora utgiften, då borde bolaget med största belåtenhet motse, att staten komme att bygga denna bana. Men det är påtagligt, att bolaget alldeles icke vill, att banan skall komma uti statens händer, skall komma att byggas af staten, utan bolaget vill hafva denna bana i sina egna händer. Hvarför det då? Såvidt jag kan förstå endast utaf det skäl, att detta mäktiga grufbolag, i besittning äfven af denna stora jernväg, blir herre helt och hållet uti vår nordligaste provins. Det är icke tvifvelaktigt, att det på andra områden uppblomstrande näringslif, om hvilket den förste talaren i dag ordade såsom en påräknelig följd af jernvägens anläggning och den stora grufdriften, skulle komma att blifva helt och hållet beroende af detta bolag, åtminstone i det fall, att de grundsatser komma att följas, som nuvarande Konungens befallningshafvande i Norrbottens län i utlåtandet till Kongl. Maj:t rörande en ansökan om upplåtelse af kronans mark åt Gellivara bolaget har gjort gällande. Skulle en sådan ansökan, som naturligtvis icke kan af Kongl. Maj:t beviljas utan Riksdagens samtycke, komma att beviljas, då blefve alla de personer, af hvilka det uppblomstrande näringslifvet omkring Gellivara skulle komma att bero, helt och hållet osjelfständiga och afhängiga af detta bolag. Alla

de industriidkare på andra områden, handtverkare, köpmän o. s. v., som skulle bosätta sig deruppe och grundlägga detta näringslif, hvilket man antager skall blifva så blomstrande, komme i en så beroende ställning till Gellivara-bolaget, att de vore att betrakta såsom lefvande der helt och hållet på det bolagets nåd. Om nu det nya stora grufbolaget och jernvägsbolaget skulle komma med likartade ansökningar om upplåtelse af vidsträckta rymder af kronans mark omkring grufanläggningen, der det uppblomstrande näringslifvet supponeras komma att slå rot, om detta bolag ock finge sig sådana privilegier tillerkända, då blefve ock det der näringslifvet och dess utöfvare helt och hållet bragta i trälldom under detta mäktiga bolag; och det är också ett sätt att förlora Norrland — ett annat sätt visserligen, men kanhända ändå mera säkert att förutse, än det som har profeterats uti en ryktbar skrift.

Ang. anslag för verkställe af undersökning för anläggning af statsbana från Gellivare till norska gränsen.
(Forts)

När den förste talaren gjorde gällande, att Riksdagen icke borde inlåta sig på att i något hänseende pröfva de vilkor, som en gång kunde komma att utfinnas och uppställas för att hindra, att utländskt kapital i större eller mindre utsträckning blefve herre öfver denna jernvägsanläggning, när han ansåg, att allt detta skulle öfverlemnas åt Kongl. Maj:t att bestämma, när han slutligen yrkade ogillande af motiveringen och uteslutande af en del af klämman uti statsutskottets förslag, så blef det ju alldeles klart, att hvad han med en mängd skenbara förbehåll talade för, det var uteslutande för att öfverlemna åt ett bolag att anlägga denna jernväg och att således förmå Riksdagen att frångå det beslut, Riksdagen, efter min tanke med så mycket skäl, för några år sedan fattade, att förbehålla sig pröfningsrätt angående koncession åt jernvägsanläggningar i vår nordligaste provins.

Jag tror icke, att man här under förmiddagens debatt har framdragit ett annat skäl för att åt ett enskildt bolag öfverlemna koncession på denna jernvägs anläggning; men det har i alla fall man och man emellan och i tidningar låtit rätt mycket tala om sig, nemligen detta, att det skulle vara så förträffligt att nu låta ett enskildt bolag bygga jernvägen med förbehåll för staten att sedermera inlösa densamma. Kan det verkligen vara alldeles allvarsamt menadt, när väl historien om Gellivara-banan icke ligger så långt tillbaka i tiden, att man kan helt och hållet hafva glömt bort den? Då hade staten att göra med ett utländskt bolag, som, förmodar jag, var ruineradt, ett bolag, som för öfrigt i verkligheten hade fullständigt förverkat sin koncession. Det var kanhända ändå icke så lätt, i följd af svenska statens länge visade beskedlighet, att göra upp aftalet om inlösen af bolagsbanan, hvilket ju kostade, tror jag, inberäknadt några omkostnader, hvilkas natur jag icke känner, 7 millioner kronor. Hvad banan i verkligheten kostat staten, det vet jag icke. Men det minnes jag granneligen, att när frågan om inlösen först förekom, då beräknades kostnaden för banans iståndsättande i hyggligt skick till mer än 3½ millioner kronor. I det nu ifrågavarande fallet åter skulle staten få

Ang. anslag
för verkstäl-
lande af un-
dersökning för
anläggning af
statsbana från
Gellivare till
norska
gränsen.
(Forts.)

att göra med ett bolag, befinnande sig i helt andra omständigheter än detta utländska bolag, som hade förverkat sin koncession. Då är väl sannolikt, att staten skulle få betala mycket dyrt. Och hvad som är alldeles gifvet är, att staten skulle få kosta på — jag kan icke drömma om, huru mycket penningar i kompletterings- och iståndsättningskostnader. Det är alldeles gifvet, att staten skulle få göra det. Kongl. Maj:t har ju framlagt denna proposition, emedan Kongl. Maj:t icke godkänner den undersökning, som hittills blifvit gjord. Deraf kan man sluta, att Kongl. Maj:t mycket väl vet, att banan icke kommer att byggas på det sätt, Kongl. Maj:t anser nödigt att en statsbana bör vara byggd. Då har man att motse åtskilliga kostnader förutom en sannolikt mycket hög inlösningskostnad — ty då står utan tvifvel mot statsmagten ett mäktigare intresse än det utländska bolag, som egde Gellivara-banan på basis af en koncession, hvilken det redan förverkat. Hvad skall denna omväg tjena till? Det är för mig alldeles outgrundligt, såvida man icke menar: Har man väl fått det derhän, så kommer bolaget att bibehålla banan så länge det för bolaget är fördelaktigt, och sedan må staten gerna taga den för fulla kostnaden.

Jag för min del skulle på det allra lifligaste beklaga, om Riksdagen låte förmå sig att förkasta det tillfälle, som nu bjudes, att taga ett bestämdt steg i denna fråga, ty jag är långt ifrån säker, att förhållandena skola komma att utveckla sig så, att tillfälle en annan gång kommer att bjudas att taga samma steg.

Om här beslutes ett uppskof — låt vara, att man kallar det blott ett uppskof, men det är nu i alla fall ett afslag, såsom statsutskottet har formulerat saken — så är det naturligtvis icke tvifvelaktigt, att oerhörda påtryckningar komma att ega rum för att drifva det derhän, att jernvägslinien upplåtes åt ett enskildt bolag.

Då jag befarar, att ett yrkande om bifall till Kongl. Maj:ts proposition utan vidare tillägg måste betraktas såsom ett annat yrkande än om bifall till den utaf en mängd ledamöter från Första Kammaren och en ledamot från denna kammare afgifna reservationen, och då denna ju har blifvit bifallen i Första Kammaren, lär det icke finnas något hinder för att jag i likhet med reservanten, herr Daniel Persson i Tällberg, anhåller om bifall till Första Kammarens beslut.

Vidare anförde:

Herr Centerwall: Herr talman, mine herrar! Det är ett och annat yttrande på förmiddagen, som icke har undgått och icke kunnat undgå att väcka min förvåning, lika litet som jag kunde undertrycka en känsla af förvåning, då jag genomläste Kongl. Maj:ts proposition och utskottets utlåtande i föreliggande fråga.

Utaf hvad man i allmänhet kallar bevisande skäl har jag icke der funnit så många, som önskligt varit, men väl har jag här och der förnummit en och annan trumpetstöt, så att säga, liknande dem, som

förekomma i Wagners operor och tjenande ungefär samma ändamål, nemligen att väcka tanken på något dystert, hemskt, bakomliggande, som man icke velat eller kunnat uttrycka i texten.

Sådana trumpetstötar, om jag får tillåta mig ordet, förekomma särskildt uti generalstabschefens utlåtande. Det är nästan så, att man tycker sig se regementen af främmande knektar och höra trampet af hästar från andra slätter än våra egna och uppfatta kanondån både från Vesterhafvet och Östersjön. Ja, mine herrar, det må väl hända, att det finnes skäl för dessa farhågor, men för min ringa del vill jag icke inrymma dessa skäl någon betydelse, om icke den ende man, som det tillkommer, nemligen vederbörande departementschef, stiger fram och säger: »här finnas politiska och strategiska skäl, hvilka jag dock icke kan angifva.» I sådant fall föreställer jag mig, att hvarenda man i kammaren skall rätta sig efter honom.

Näväl, om vi nu läsa igenom hvad generalstabschefen säger, är det ändå icke så farligt. Han fordrar mycket starka garantier, och dessa garantier hafva ytterligare på förmiddagen betonats och förstärkts af en ärad talare på blekingebänken. Men om vi se efter, skola vi finna, att berörde chef dock icke fordrar, att dessa garantier, denna fästning, som han låter hägra i briljant fyrverkeribelysning, denna flotta och dessa »reservformationer,» om hvilka han talar, och framför allt denna stora inre bana, som skulle utgöra en förbindelse mellan öfre Norrbotten och mellersta Sverige, hvilken sträckning densamma nu än skulle komma att få — han fordrar, säger jag, dock icke, att detta allt skall bringas till stånd med ens, utan först i mån af Norrbottens utveckling, jemside med denna, och detta är ju i sjelfva verket något helt annat.

Den ljusa målning, som uppdragits af vårt framtidslands utveckling — denna fjerdedel af hela Sveriges rike — har man här i dag kallat för en blomstermålning. Men kan den verkligen med fog kallas för en blomstermålning, då man vet, att der uppe finnas jernmalmfält, som ej allenast lemna dessa mycket omtalade sju millioner per år, utan ock mäktiga lager af apatit och andra dyrbara mineral, och då man slutligen vet, att det framför allt finnes möjligheter att göra denna landsdel till ett immigrationsland, inom hvilket skulle kunna qvarhållas åtminstone en del af dem bland vårt folk, som nu lemna oss för att öfver hafvets böljor begifva sig till Amerika, Australien eller andra land? Jag tror det icke.

Om vi taga saken rätt i betraktande, skola vi finna, att den fråga, som det här gäller att besvara, icke kan ställas mer än på ett sätt, nemligen så, som den ärade representanten på norrbottensbänken stälde den i förmiddags. Det är ett faktum — det bör åtminstone vara ett faktum för de flesta — att deruppe genom denna rika och stora landsdel en bana skall byggas. Då är andra frågan: hvem skall bygga banan, staten eller den enskilde? Ja, kan staten bygga banan, hvem har något emot det? Men då skall staten äfven bygga den inom en öfverskådlig framtid,

Ang. anslag för verkstäl-
lande af un-
dersökning för
anläggning af
statsbana från
Gellivare till
norska
gränsen.
(Forts.)

Ang. anslag
för verkstäl-
lande af un-
dersökning för
anläggning af
statsbana från
Gellivare till
norska
gränsen.
(Forts.)

ty vi veta icke, huru länge dessa goda tider, som nu äro rådande, skola räcka, och vi veta icke, när vi måste taga det der framtids-landet med dess slumrande millioner i anspråk. Men kan icke staten bygga banan inom en beräknelig framtid, hvarför skall man då icke tillåta enskilde att göra det? Nej, säger den ärade representanten på stockholmsbänken: vaken eder för kapitalismen! Vaken eder för storkapitalet! Ja, mine herrar, storkapitalet kan vara något ondt, men det kan vara något godt också. Storkapitalet är något ondt, då det vill bemäktiga sig ett rikets centralbank. Storkapitalet är något ondt, då det vill förtrycka arbetet. Storkapitalet är något ondt, då det köper pressen. Storkapitalet är något ondt — ja, jag vill icke gå vidare. Men storkapitalet är af godo, när det går i spetsen för utvecklingen, när det uppträder såsom en Trätälja, när det bryter bygd, när det skapar civilisation i sådana trakter, der sådan icke förut funnits. Jag tror icke, att man kommer långt med sådana der slagord, med hvilka man målar en buse på vägen för att dermed skrämma icke blott barn, utan äfven fullvuxne män. Jag vet, att bland storkapitalets representanter i Sverige finnas män med snille och idéer, med heder och fosterlandskärlek. Jag står emellertid icke här för att försvara storkapitalet, hvilket jag tyvärr icke känner af erfarenhet.

Men, mine herrar, man har också sagt en annan sak. Man har sagt, att de ej hafva någon rätt, dessa koncessionssökande, att få bygga banan. Ja, det må vara, de hafva ingen sådan rätt. Men det finnes något annat än rätt, det finnes äfven billighet. Den ärade representanten på stockholmsbänken, en af de mest kunniga politiker, som Europa har, känner allt för väl till skilnaden mellan *jus*, rätt, och *equitas*, billighet, och billigheten talar för att grufvegarne deruppe, hvilka sökt koncession för jernvägen, böra komma i åtnjutande af en fördel, en liten favör så att säga, genom att få bygga en bana. Hvad tro herrarne, att de hafva offrat på sina företag i dessa trakter? Det gäller en smäsak, heter det, några utmål. För mig ligger emellertid ett officiellt intyg från detta bolag, som bildats för att exploitera grufvor der uppe, och af detta intyg framgår, att bolaget redan lagt ned ett kapital af 3,598,555 kronor 90 öre, säger i rundt tal 3,600,000 kronor. Vidare går kostnaden för dess försvarsarbeten årligen till ungefär 50,000 kronor. Bolaget har en hel mängd utmål, nemligen 44 i Kiirunavaara och 9 i Luossavaara. Dessa upptaga tillsammans omkring 2 qv.-km. Detta är i alla fall höga siffror. Men dermed säger jag alls icke, att dessa män hafva någon rätt i förevarande hänseende. Jag säger icke ens, att de böra få bygga banan. Men jag säger, som den förste ärade talaren sade i förmiddags, att vi böra hålla allt, hvad vi kunna, öppet för dem och noggrant undersöka saken. Vi böra icke, genom att antaga Kongl. Maj:t proposition om ett anslag af 40,000 kronor för anställande af undersökningar, gifva på hand och binda våra händer.

På grund af de skäl jag anfört och på grund vidare af ett och

annat, som jag till följd af debattens långvarighet skall behålla för mig sjelf, ber jag att få instämma i herr Husbergs yrkande.

Herr Lindhagen: Gent emot herr Husberg och de öfriga talare, som i förmiddags yttrade sig i samma riktning som han, anser jag böra med skärpa framhållas, att man ej får döma om Norrland på samma sätt som om det öfriga riket.

Från deras sida, som uttalat sig till förmån för herr Husbergs förslag, har nemligen anförts, att då man i mellersta och södra Sverige får koncession på jernvägsanläggningar, hvarför skulle man då icke få det äfven i Norrland? Då man här nere får genom enskildt initiativ verka för uppblomstring och välmåga, hvarför skulle man icke få det lika mycket äfven i Norrland? Och då här hänsyn tages till den enskilda eganderätten, så att man får obehindradt bruka den för egna ändamål, hvarför skulle man icke få det äfven i Norrland? Men detta resonnement hvilar på en fullkomlig missuppfattning af förhållandena. Ty i Norrland gäller det att tillgodogöra sig stora och ännu icke exploiterade rikedomar, som hafva en oerhörd betydelse för framtiden, När man skall tillvarataga dessa intressen, kan detta icke ske på samma sätt som här nere. Jag förstår mycket väl norrlädingarne, som önska att så snart som möjligt få se det lif och den verksamhet, som de ana skola komma, och jag förstår också, att de dervid särskildt fästa sig vid bolagsformen, då denna form för ekonomisk verksamhet bättre än någon annan är egnad att hastigt bringa en ny uppblomstring till lif. Men jag påstår, att just bolagsformen, som har sitt stora berättigande här nere, är den farligaste fienden för Norrlands framtid. Om vi därför, såsom många norrlädingar önska, vilja slå in på bolagsformen endast för att snart få syn på detta stora uppsving, så tror jag, att vi se saken icke tillräckligt långt framåt, utan endast tänka på den närmaste framtiden. Men här hafva vi ett stort ansvar; det gäller att planlägga för sekler för detta rikedomens land der uppe. Om vi ej se saken så i stort, tror jag, att det icke skall dröja synnerligen länge, innan all jord med derå växande skog, alla vattenfall och alla malmfyndigheter i hela Norrland tillhöra några få kapitalstarka bolag. Och i sådant fall tror jag också, att vi deruppe få någonting, som i mycket skall påminna om det nuvarande Irland. Förr eller senare skola då norrlädingarne säkerligen komma under fund med att för dem randas en sådan tid, om hvilken Gustaf Vasa profeterade, att »den tid varder kommande, då I skolen vilja rifva mig upp ur grafven, om I kunden». Och om då norrlädingarne kunde det, så skulle Gustaf Vasa hafva sagt — det inse nog herrarne — ungefär följande: Nej pass I gode herrar och bolagsmän! Detta är kronans regale. Alla dessa stora rikedomar, som I icke hafven skapat, äro svenska statens rätta tillhörighet. Och viljen I icke åtnöjas dermed, så skall jag gerna lösa ut alla de jemförelsevis små kostnader I haft och lägga ränta dertill. Men viljen I fortfarande drifva rörelsen, skall jag begagna mig

Ang. anslag för verkställe af undersökning för anläggning af statsbana från Gellivare till norska gränsen.
(Forts.)

*Ang. anslag för verkstäl-
lande af un-
dersökning för
anläggning af
statsbana från
Gellivare till
norska
gränsen.
(Forts.)*

af eder insigt och edert initiativ och rikeligen belöna eder därför; men alla dessa öfverskjutande millioner, som med tiden blifva milliar-der, skola samt och synnerligen rulla in i svenska folkets skattkam-mare.

Så skulle han hafva sagt, om vi kunde rifva honom upp ur graf-ven. Men det kunna vi icke. Och sjelfva hafva vi icke den blick eller rättare sagdt den tro på statens rätt i detta afseende, som han hade, och vi hafva ännu mindre hans magt.

Jag måste till min sorg bekänna, att jag tror, att det förr eller senare går galet med Norrland. Men just därför anser jag det vara en så mycket större pligt för oss att i hvarje fall icke låta ögonblic-ket gå oss ur händerna att göra något för att i någon mån hämma en olycklig utveckling för denna landsdel. Och ett sådant ögonblick föreligger nu. Det är ju alldeles gifvet af en ganska stor betydelse, att inkörsportarne till alla dessa rikedomar ligga i svenska statens händer, och staten bör då icke ens för en öfvergående tid tillåta några enskilde att sätta sig i besittning af en sådan inkörsport. Ty det är allmänt bekant, hvilken stor magt ett enskildt jernvägsbolag har, då det besitter en så vigtig trafikled, och man kan därför också, såsom en föregående talare på stockholmsbänken redan påpekat, förutse, hvilka magtmedel det enskilda intresset skulle få till att ytterligare exploi-tera rikedomarne deruppe, om det öfverlemnades åt enskild företagsam-het att anlägga denna jernbana.

Men, invänder man nu, staten kan lösa in banan. Ja, men jag vill fästa uppmärksamheten på, att det icke är så lätt att få en bana inlöst, sedan den väl blifvit byggd af ett enskildt bolag. Vi kunna ju för öfrigt icke veta, om det i en framtid finnes hvad som erford-ras för en sådan inlösning, nemligen erforderliga penningemedel och erforderlig majoritet i Riksdagen.

Det synes mig således böra stå fast, att det icke bör ifrågakom-ma annat, än att staten sjelf skall bygga denna bana från första början. Men det brådskar icke härmed, utan man kan i lugn hinna se sig om och planlägga företaget, ty dessa rikedomar springa icke sin väg, utan de blifva der de äro och hafva ändock alltid framtiden för sig.

På den ståndpunkt, jag i frågan intager, har jag då att välja mellan utskottets och reservanternas förslag, och om båda förslagen kan ju re-soneras både för och emot. Reservanternas förslag förefaller mig dock bättre, enär det klarare och mer öppet uttalar hvad dock hela ut-skottet synes vilja, på samma gång det gifver norrländernarna och oss andra ett löfte om att det icke skall dröja så synnerligen länge, innan frågan å nyo tages under allvarlig ompröfning. Och då har man i alla händelser fria händer att handla efter omständigheterna. Deremot sy-nes mig herr Husbergs förslag på de grunder, jag anført, icke accep-tabelt. Nog skulle det säkerligen hastigare bereda norrländernarna ögonfågeln af ett rörligt lif i dessa trakter. Men jag tror icke, att man dermed lägger den grund, på hvilken Norrlands framtid skall byggas, icke blott den närmaste, utan äfven den långt aflägsna.

Herr *Branting* instämde häruti.

Herr *Kronlund*: Under diskussionen om denna fråga har framhållits det varnande exempel, som Gellivara-jernvägen erbjuder. Jag skall emellertid be att få fästa herrarnes uppmärksamhet på, att det är en betydlig skilnad emellan Gellivara-jernvägen och den blifvande Ofoten-banan. Gellivara-banan byggdes, såsom herrarne veta, af utländske män med utländska penningar samt utan att staten förbehöll sig rätt att inom en rimlig tid få inlösa banan. Ofoten-banan deremot skulle byggas af svenske män och för svenska penningar, hvarjemte staten skulle förbehålla sig rätt att få inlösa banan, när den så skäligt funne.

Det har vidare framhållits betänkligheter med afseende på den projekterade banan ur synpunkten af samfärdseln med Norge. Jag för min del tror icke, att den betänkligheten förtjenar så stort afseende, ty jag tror, att vi, trots missförstånd länderna emellan, dock alltid kunna hoppas att i farans stund finna ett trofast brödraskap med norr-männen. Och jag tror vidare, att hvarje samfärdsled — således äfven denna — snarare skall bidraga till att minska än öka missförståndet mellan länderna.

Här har af herr *Hedin* uttalats ett mycket omildt omdöme om koncessionssökandena med anledning af deras erbjudan att lemna 2 millioner kronor för försvarsändamål. Jag vill emellertid påpeka, att detta erbjudande framkallats just deraf att från försvarsvänligt håll så energiskt framhållits, att utan en fästning vid Boden ingen bana skulle komma till stånd. Herrarne behagade också erinra sig, att intet klander förspordes, då Kongl. Maj:t i propositionen om Krylbo—Örebro jernväg talade om, att både kommuner och enskilde förbundit sig att i viss mån kunna bidraga till jernvägsanläggningen; för den ena linien belöpte sig de erbjudna bidragen till 102,000 kronor, för den andra linien mindre. Hvad är då skilnaden, mine herrar?

Mig förefaller det, som om lyckligast skulle vara, om man ville låta detta vara detta och hålla försvarsfrågorna skilda från kommunikationsfrågorna, eller i allmänhet från frågor, som röra arbetet för den fredliga utvecklingen. — Det bästa och naturligaste försvar, vi kunna önska oss deruppe i Norrland, är numera icke att lägga ödemarker mellan oss och vår östra granne, utan det är att befolka dessa ödemarker med en idog, sträfsam och företagsam befolkning och låta ekonomiskt välstånd uppblossa. Den enda förutsättningen för att detta skall lyckas, är, att vi tillvarataga våra naturliga tillgångar. Jukkasjärvi socken, inom hvilken Luossavaara och Kiirunavaara malmfält äro belägna, har en areal af 150 kvadratinil och är således sannolikt lika stort som ett tyskt konungarike, men har ett invånareantal af endast 2,500 personer. Allting slumrar deruppe. Det är som om en död hand hvilade öfver de slumrande rikedomarne.

Det är icke rätt, mine herrar, att låta det längre förblifva på

Ang. anslag för verkställande af undersökning för anläggning af statsbana från Gellivare till norska gränsen.
(Forts.)

Ang. anslag för verkställe af undersökning för anläggning af statsbanan från Gellivare till norska gränsen.
(Forts.)

detta sätt. Den enskilda företagsamheten bör väl i Norrland hafva sitt berättigande lika väl som i södra och mellersta Sverige. Det kan komma en tid, mine herrar, då de viktigaste förvärfskällorna i södra och mellersta Sverige, såsom kreatursexporten och mejerihandteringen, icke längre kunna hållas uppe på den utländska marknaden till följd af konkurrensen från Amerika och Australien. Då skall man nog med glädje vända blicken mot Norrland och söka med hjälp af bergshandteringen fylla handelsbalansen på den utländska marknaden.

Herr Hedin talade här om att vi icke begå någon förnärmelse emot de enskilda grufvegarne, om vi neka dem kommunikationer. Jo, mine herrar, innebörden af detta är, att vi sätta knifven på deras strupe och säga: öfverlemna edra grufvor till staten, eller gå under. Ty få de icke rättighet att exploitera sin egendom, så gå de under, det måste ni medgifva, mine herrar, om ni vilja vara rättvisa.

Herr Kihlbergs yttrande har ju blifvit bemött och torde icke förtjena någon ytterligare vederläggning. Det synes mig framgå utaf hans yttrande, att enligt hans förmenande skulle det icke vara rätt hederligt att göra en inmutning deruppe i Norrland, det skulle icke vara rätt att med skydd af bestående lagar inmuta en grufva och söka göra denna rätt sig till godo. Ja, är detta icke rätt i Norrland, så är det väl icke heller rätt att hafva grufvrörelse i södra och mellersta Sverige, ty icke böra väl vi norrländingar hafva några undantagslagar.

Ja, mycket skulle jag hafva att tillägga, ehuru jag visserligen delvis blifvit förekommen af en föregående talare. Jag vill emellertid icke längre upptaga kammarens tid, utan ber jag, herr talman, att få yrka bifall till herr Husbergs förslag.

Herr Andersson i Nöbbelef: Under diskussionen i dag har här framställts ett ganska skarpt klander emot statsutskottet med anledning af den ställning, utskottet intagit till den nu förevarande frågan. Det har nemligen sagts, att utskottet icke skulle vilja skipa rättvisa gent emot Norrlands befolkning lika väl som gent emot landets öfriga invånare. Jag tror dock att detta klander är ganska obefogadt, ty jag är öfvertygad om, att statsutskottet, lika väl som största delen af kammarens ledamöter, i detta fall vill gå norrländingarnes önskingar till mötes så mycket som möjligt. Ty alla äro vi väl lifvade af den önskan, att Norrlands befolkning lika väl som landets öfriga befolkning skall komma i åtnjutande af alla de fördelar, som kunna vara lämpliga för ett folk att ega.

Men i detta liksom i så många andra fall få de enskildes önskingar böja sig för det allmänna bästa. De af herrarne, som voro ledamöter af kammaren, när staten nödgades inköpa Gellivara-banan, minnas nog den oro, som då förspordes både inom och utom Riksdagen, innan den saken blef ordentligt utagerad. Jag kan nu icke tänka mig annat än att Andra Kammaren, fortfarande liksom då, vill häfda den ståndpunkt, att staten icke på något sätt bör komma i kollision med svenske eller

möjligen utländske medborgares enskilda intressen. Det är nog sant, att statsutskottet temligen positivt yrkat på, att denna bana, om den skall byggas, bör byggas af staten. Detta är äfven min personliga åsigt. Men äfven om jag nu anser, att staten bör bygga denna jernväg, förmenar jag dock, att staten icke för närvarande bör kasta sig in i nya byggnadsföretag, då man så nyligen som vid innevarande års riksdag fattat beslut om nya jernvägsanläggningar för en kostnad af 14 millioner kronor. Den nu ifrågavarande jernvägen skulle komma att kosta omkring 15 millioner. Jag kan icke finna annat, än att det är bra mycket att på en gång kasta in så stora belopp i nybyggnadsföretag. Enligt min åsigt böra vi uppskjuta denna fråga, till dess att det byggnadsföretag blifvit fullbordadt, som vi redan hafva beslutat i öfversta Norrland, nemligen jernvägen till Kalix. När jernvägen är färdig till Kalix, då beror det på Riksdagen att afgöra, om den jernvägen skall fortsättas längre för tillfället, eller om Riksdagen i stället vill bevilja medel till den nu ifrågavarande jernvägen till riksgränsen mot Norge. Men jag kan icke tänka mig, att det kan vara lämpligt att nu på en gång i öfversta Norrland sammanföra så mycket folk, som skulle erfordras för båda dessa jernvägars fullbordande.

Det har sagts, att genom denna banas anläggning en så stor industri skulle skapas i öfversta Norrland. Ja, det är ju alldeles tydligt, att i fall jernvägen blir byggd och malmbrytningen kan ske i den kolossala utsträckning, som den kan få, så uppstår härigenom en ganska stor rörelse. Men malmbrytning är väl också den enda väsentliga industri, som kan komma till stånd der uppe.

Jag har härmed endast velat uttala som min mening, att staten sjelf bör bygga denna jernväg, men att staten bör uppskjuta dermed, till dess att andra förut beslutade jernvägsanläggningar till större eller mindre del äro fullbordade. Emellertid vill jag icke, att man skall uppskjuta härmed längre än hvad som oundgängligen är nödvändigt. Ty det är gifvet, att uti dessa malmberg så stora kapital hvila, att det icke är rätt att låta dem ligga obegagnade längre än som är alldeles nödvändigt. Jag tror dock icke, att dessa rikedomar komma att ligga obegagnade länge. Det är min fullkomliga öfvertygelse, att så icke kommer att ske. Men under sådana förhållanden vet jag icke heller, hvarför vi nu skola gå ifrån den ståndpunkt, som Riksdagen intog år 1893, då Riksdagen skref till regeringen, att Riksdagen ville vara med om att besluta, huruvida enskilda personer skulle få bygga denna jernväg eller icke. Jag kan icke heller se, att det är så brådskande med dessa undersökningar. De väsentligaste undersökningarna äro ju redan verkställda, och hvad som ytterligare behöfver göras i den vägen är naturligtvis endast en renstakning af linien. Enligt min tanke behöfva vi ej hasta med att besluta om utanordning af de utaf Kongl. Maj:t begärda 40,000 kr. Hufvudsaken är, att Riksdagen uttalar sig för att staten bör bygga banan.

Ang. anslag för verkställande af undersökning för anläggning af statsbana från Gellivare till norska gränsen.
(Forts.)

Ang. anslag
för verkstäl-
lande af un-
dersökning för
anläggning af
statsbana från
Gellivare till
norska
gränsen.
(Forts.)

Jag anhåller, herr talman, att få yrka bifall till statsutskottets förslag.

Häruti instämde Herrar *John Olsson, Larsson* i Mörtlösa, *Johansson* i Valared, *Eriksson* i Bäck, *Anderson* i Hasselbol *Hedin* i Torp och *Esbjörn Persson*.

Grefve Hamilton: Herr talman, mine herrar! Här hafva åtskilliga talare yrkat bifall till Kongl. Maj:ts proposition, andra åter till den af herr C. Lundeberg m. fl. afgifna reservationen. Jag tror det vore önskvärdt, om de, som stå på den sidan, kunde förena sig om ett gemensamt yrkande, och detta yrkande anser jag för min del bör afse bifall till reservanternas förslag; detta på den grund, att nämnda förslag redan antagits af Första Kammaren.

Jag vet, att åtskilliga hysa motvilja mot detta förslag i anledning af de villkor, som i motiveringen förekomma, men jag ber att få fästa dessa herrars uppmärksamhet derpå, att dessa villkor redan finnas antydda i Kongl. Maj:ts proposition, om ock icke i så skarpa ordalag. I realiteten är det därför enligt min tanke icke någon skilnad mellan Kongl. Maj:ts proposition och herr Lundebergs m. fl. reservation. Jag ber att få yrka bifall till den senare.

Men då jag gör detta, kan jag icke underlåta att i förbigående inlägga en mild protest mot de enligt min tanke högst betydliga öfverdrifter, hvartill man i denna diskussion gjort sig skyldig, och hvilka, om de finge stå oemotsagda, kanske kunde blifva frön till mindre fördelaktiga frukter. Jag tycker verkligen, att det går något för långt, när man här talar om, icke endast att vi böra akta oss för att låta utlänningar komma i besittning af fastighet och blifva aktieegare här i landet, utan rent af betraktar det såsom ett samhällsöndt, om utlänningar skulle befinnas villiga att för främjandet af fosterländska företag låna oss penningar mot billig säkerhet och låg ränta. Jag tycker verkligen, att de, som ega någon erfarenhet, icke borde föra ett sådant tal. Jag undrar, hvar vi i Sverige nu skulle stå, om vi alltid resonerat så.

Likaledes vill jag inlägga en protest mot detta tal om storkapitalet och bolagsformen, såsom något för vårt framåtskridande farligt. Jag upprepar: hvar skulle vi nu stått, om man för 30 år sedan hyst sådana åsikter och sökt lägga hinder i vägen för bolagsväsendets utveckling. Det är nog mycket vackert att tala om sådana saker, som att en hel landsdels kultur skulle skapas och främjas endast och allenast i och genom fosterländskt intresse; men i verkligheten sker något dylikt icke, det låter sig ej göras, om ej det enskilda intresset sammanfaller med fosterlandets. Må man därför gerna göra hvad man kan för att aflägsna de afarter, de dåliga former, under hvilka det moderna kapitalistintresset framträder, men må man akta sig för så-

dana öfverdrifter som att utdöma det. Det är dock den mäktigaste häfstången för vårt framåtskridande.

Jag tror icke, att de talare, som så skarpt betonat, att här skulle gälla en kränkning af enskild mans rätt, gjort denna sak så synnerligen stort gagn. Om det icke vore fråga om annat än om mutsedelsinnehafvarnes önsknings, då skulle denna fråga åtminstone icke intressera mig, äfven om herrar mutsedelsinnehafvare på försvarsarbetet nedlagt milliontals kronor. Det är ej från den synpunkten man får se saken.

Ang. anslag för verkställande af undersökning för anläggning af statsbana från Gellivare till norska gränsen.
(Forts.)

En ärad talare på stockholmsbänken yttrade i förmiddags, då han gjorde en resumé af de skäl, som anförts för bifall till Kongl. Maj:ts proposition: det är ju blott en blomstermålning. Men så vidt jag hörde rätt, kunde han sedermera ej på något sätt uppvisa att så skulle vara förhållandet. Mig åtminstone synas de färger man använt i denna målning ingalunda vara för starka. Sällan, om ens någonsin, har jag stått inför en redan i sina konturer så tilltalande bild.

En ärad talare på upsalaalänsbänken menade, att här endast vore fråga om, huru staten skulle få så och så stora inkomster, eller huru enskilde skulle få så och så stora inkomster. Nej, här är fråga om något helt annat, om något som står öfver både individen och staten. Det är fråga om fosterlandet. Jag tvekar därför icke att säga, att det som i denna fråga är det viktigaste, det är att banan kommer till stånd och kommer till stånd inom en framtid, som icke är allt för aflägsen. Jag säger med flit »icke är allt för aflägsen.» Jag vill dermed taga afstånd från dem, som anse det viktigaste i denna fråga vara att skaffa dem, som der uppe innehafva mutsedlar, valuta för dessa. Om så vore, då borde man ju fordra, att dessa herrar, om de ansåge det för sig nödigt, redan i juni månad finge börja att anlägga banan, men så är det enligt min tanke icke. Det är en likgiltig sak. Dessa rikedomar, som finnas deruppe, är det nog andra som vilja taga hand om. Det är en annan synpunkt, som det nu gäller: det är fosterlandets intressen, kulturen för en viktig del af vårt land. Norrlands kultur är en så stor fråga, att vi verkligen hafva en pligt att göra hvad vi kunna, för att den snarligen må främjas. Vi hafva icke rättighet att resonera som så: den frågan må gerna tills vidare anstå.

Nu skall jag icke disputera med de ärade herrar, som här försöka att få ett beslut af sådan räckvidd, att denna banas byggande kunde öfverlemnas åt enskildt bolag. Jag skall icke inlåta mig på den frågan, ehuru jag tror, att man mycket öfverdrifver faran deraf. Men jag vet, att stämningen såväl i denna kammare som i Riksdagen är sådan, att det icke är lönt att tänka sig möjligheten af, att koncession skulle beviljas enskildt bolag. Jag förstår därför mycket väl, hvarför den förste ärade talaren på förmiddagen, om jag så får uttrycka mig, något vacklade på målet, då han yrkade bifall till sitt förslag. Ty han insåg mycket väl — det märktes af hans yttrande — att genom att ur klämman borttaga den mellannening, i hvilken 1893 års skrif-

*Ang. anslag för verkstäl-
lande af un-
dersökning för
anläggning af
statsbana från
Gellivare till
norska
gränsen.
(Forts.)*

velse är omnämnd, så stryker man sannerligen icke den skrifvelsen. Nej, den står nog qvar ändå. Jag tror icke, att någon regering, om ett sådant beslut som herr Husberg förordade komme till stånd, skulle anse sig kunna meddela ett enskildt bolag koncession. Jag skall derför, herr talman, icke inlåta mig i diskussion derom, huruvida, om frågan låge något annorlunda, man icke möjligen mot vissa garantier skulle kunna låta det enskilda initiativet få rätt att göra hvad som vore gagneligt för fosterlandet, ty jag vet, att det för närvarande är fullkomligt lönlöst att yrka på något dylikt. Men då jag å ena sidan erkänner detta, och å den andra likväl vill medverka till ett sådant beslut, att företaget i möjligaste mån främjas, då kan jag på inga villkor biträda statsutskottets hemställan.

Det var med mycket intresse jag åhörde den kommentar öfver denna hemställan, som här lemnades af den ärade representanten för Bräckne härad. Jag hemställer till honom, om jag misstyder hans yttrande, då jag säger, att sammanställer man hans yttrande med statsutskottets, framgår deraf följande sats: om vi hafva att välja mellan att bygga en statsbana och gifva koncession åt enskildt bolag, välja vi obetingadt en statsbana, men vi böra noga taga oss till vara för att på något sätt gifva på hand, att vi skulle vilja bygga en statsbana. Men ett dylikt svar på regeringens framställning synes mig ej kunna försvaras, och i sjelfva verket ej heller kunna förklaras annat än ur ett fullständigt underskattande af frågans allmänna betydelse. Har man denna klar för sig, då måste man utgå derifrån, att här verkligen ej gifves mer än ett alternativ: antingen statsbana eller koncession; och då kan man ej heller lemna ett sådant svar som statsutskottets. Ty det är då af största vikt att fatta ett sådant beslut, att de personer, hvilkas enskilda initiativ skall sätta detta stora arbete i gång, vare sig banan skall byggas af dem eller staten, få veta hvad de hafva att hålla sig till. I det hänseendet vågar jag påstå, att statsutskottets förslag är mycket vilseledande. Ty det förslaget innebär nog i sjelfva verket, att utskottets majoritet icke heller vill vara med om en statsbana. Och att antyda detta, det är detsamma som att direkt uppmana vederbörande att fortfarande söka sträfva efter att utverka koncession. Jag anser därför vara af största vikt att bifalla det af reservanterna framställda förslaget just med hänsyn dertill, att dessa enskilda personer, som ha intressen deruppe, skola bestämdt få veta, att, såsom saken nu ligger, det icke lönar mödan att tala om koncession åt enskildt bolag, utan att det enda, som för närvarande kan diskuteras, är frågan om en statsbana, och att Riksdagen på fullt allvar vill taga den frågan om hand. Och med uttalande häraf hafva vi icke sagt, att vi ämnat bifalla hvilken proposition som helst från Kongl. Maj:t angående en statsbana, utan endast att vi vilja att saken skall undersökas. Man har sagt, att undersökning redan skett, men jernvägsstyrelsen har ju ej godkänt de undersökningar som gjorts. Det vore väl ock märkvärdigt, om Riksdag och regering skulle

besluta en statsbana endast på grund af enskildes undersökningar. Nej, intet beslut om en statsbana kan fattas utan föregången undersökning af statsmyndigheterna; och det finnes intet som helst skäl att uppskjuta den undersökningen, om man verkligen har allvar med talet om en statsbana.

På grund häraf är det som jag yrkar bifall till reservanternas förslag.

Ang. anslag för verkställande af undersökning för anläggning af statsbana från Gellivare till norska gränsen.
(Forts.)

Herr *Almqvist* förklarade sig instämma i detta yttrande.

Herr vice talmannen *Danielson*: Då så mycket redan yttrats i denna sak, har jag knappast något vidare att anföra; men då jag reserverat mig emot det slut, hvartill utskottet kommit, utan att hafva angifvit skälet, vill jag säga, att orsaken varit, att jag ej kunnat gilla den motivering som utskottet anfört.

Utskottet säger, att, innan några åtgärder för banans byggande vidtagas, öfverenskommelse bör vara träffad med egarne af grufvorna deruppe, som lemnar staten säkerhet för malmtransport å den ifrågasatta jernvägen och på samma gång trygghet för att trafikinkomsterna å Luleå—Gellivara-banan icke minskas genom denna banas fortsättande till vesterhafvet. Detta är en så ny åsigt, att, om vi skola hålla på den, det säkerligen kommer att blifva få orter, som skola få banor byggda på statens bekostnad. Ty om man uppställer sådana fordringar för en ort, bör man väl också göra det på andra håll. Men att göra det endast för detta fall, har jag ej kunnat vara med om.

För min del anser jag, att denna fråga för närvarande icke är i det läge, att jag kan vara med om att tillstyrka att bygga denna jernväg på statens bekostnad. Jag tror att ett sådant beslut skulle vara förhastadt, om vi tänka på, att det gäller att genom ödemarker bygga en stambana, hvilkens inkomster utesluta skulle vara beroende af om ett enskildt bolag kan och vill gifva den trafik man afser. Det är väl icke tänkart, att vi på det sättet skulle vilja äfventyra så många millioner, och jag tror icke att det är möjligt, att denna kammare kan komma att uttala sig för något sådant.

Fäster jag mig sedan något vid hvad här i dag blifvit uttaladt i denna fråga, förefaller det mig mycket besynnerligt, att man velat framhålla som så förderligt, att dessa bolag deruppe söka bringa det öfre Norrland i kultur. Man har sagt, att mutsedlar der erhållits för en ringa penning. Men tänker man efter, huru det tillgått öfver allt i hela landet, så har det skett på samma sätt. Man har fått all jord på samma vis. Från att hafva varit i ödesmål, har jorden blifvit afvittrad; och så hafva vi blifvit kronoåbor på den och slutligen fått lösa den med skatteskillingar, som icke varit synnerligen höga. På samma sätt är det också här uppe i Norrland. Men är det så, att dessa inmutare fått sin rätt på laglig grund, då böra de äfven lagligen behandlas, och då bör man icke förbjuda dem att göra allt, som

Ang. anslag för verkställe af undersökning för anläggning af statsbana från Gellivare till norska gränsen. är lagligt för att tillgodogöra sig denna rätt, som de på lagligt sätt erhållit.

Här har framhållits, att det skulle vara orimligt att låta desse enskilda bygga denna jernväg. Men om vi tänka oss 50 år tillbaka i tiden, och dessa grufvor då varit kända, och deras egare begärt att få anlägga en landsväg, då hade man nog icke tänkt på att neka dem det. Men en jernväg är nu detsamma som en landsväg var då. Ty nu kunna icke stora företag komma till stånd, om de icke få tidsenliga kommunikationer. Så är det på alla håll i vårt land, der grufvor och stora bolag finnas. De äro grundade på möjligheten att få anlägga jernvägar. Vår tid fordrar detta; och då förstår jag ej, hvarför man skall neka att gifva åt denna landsdel samma rätt, som det öfriga landet eger.

(Forts.)

Jag kan ej heller begripa den fara, som här framhållits skola ligga i att gifva enskilda personer koncession att bygga denna bana, nemligen att den skulle byggas för utländskt kapital. Jag tror, att denna fruktan för utländskt kapital är öfverdrifven. Det är ju dock icke fråga om så många millioner; och för öfrigt hafva vi ju bra många millioner utländskt kapital i landet ändå, om vi tänka på allt, hvad vi upplånat för jernvägsbyggande. Men om staten lånar dessa millioner eller om enskilde låna dem, det måtte väl icke vara så stor skillnad. Jag kan därför icke finna, att man behöfver vara så rädd för utländskt kapital i detta hänseende.

Vidare har man talat om den fara, som skulle ligga deri, att det skulle blifva svårt för staten att återförvärfva denna bana, om den byggdes af enskilde; och man har gifvit ett varnande exempel från Gellivara-banan. Ja, jag minnes mycket väl denna sak, då jag var med om de försök, som gjordes för detta ändamål. Men jag får dock säga herrarne, att, om icke ett enskildt bolag fått anlägga denna bana, vi kanske ännu icke haft densamma; det är min öfvertygelse. Det var nu visserligen litet krångligt med denna bana, men så var också dess koncession en helt annan än den, som nu är ifrågasatt. Ty en koncession med sådana villkor som den, hvilka ifrågasättas för denna bana, tror jag det är svårt att neka. Jag tycker, att det är mycket besynnerligt att vägra enskilda personer att utveckla verksamhet och bringa en ort i kultur, och jag kan icke förstå, att man på det sättet gagnar den ekonomiska utvecklingen. Jag har alltid tillhört dem, som vilja utveckla våra ekonomiska hjulspåren och som anse, att ett hufvudvillkor härför är att få kapital och verksamhet inom eget område, och därför kan jag icke vara med om att utesluta dessa grufvor från denna möjlighet. Jag tycker icke, att det är någon dag för bittida, att de komma till den utveckling, som de kunna få. Alltsedan jag var yngling har jag läst och hört talas om Gellivara-bergen och malmrikedomen deruppe, men jag har ännu icke sett någon större utveckling. Jag tror därför, att det icke är för tidigt att vidtaga åtgärder i den riktningen. Vi veta, att stora företag utförts af enskilda

i andra delar af landet, och så tycker jag att det äfven bör få ske här. Finner man, att sådana statsintressen föreligga i afseende på denna bana, att villkor böra föreskrifvas, då bör man förbehålla sig sådana, att staten kan få denna bana, om den så vill.

Här har vidare anförts, att ur strategisk synpunkt t. f. chefen för generalstaben uttalat sig i den riktningen, att man i detta fall borde gå mycket varsamt till väga. Jag vill icke säga något deremot, men jag vill fästa uppmärksamheten på det, som förekommer på sidan 27 i den kongl. propositionen, der samme chef säger, att faran i strategiskt hänseende icke syntes honom vara af alltför stor betydelse, emedan en jernväg sådan som den ifrågavarande med lätthet kunde i händelse af behof göras oanvändbar för längre tid, om härför erforderliga åtgärder vidtoges redan vid dess byggande. Häraf ser man, att samme man, hvilkens uppfattning man åberopar i det ena fallet, har en annan uppfattning i det andra, och därför tror jag icke, att man bör alltför mycket tänka på den sidan af saken. Jag anser icke heller att man bör skrämman med ryssen på det sätt, som man här försökt göra. Jag tror icke, att vi hafva någon anledning dertill. Vår östra granne har visserligen tagit Finland ifrån oss; men om man läser historien, skall man finna, att det var helt naturligt. Ty i samma stund, som Petersburg anlades vid Finska viken, var det gifvet att Finland skulle gå ifrån oss. Sedan detta skedde, kan man dock icke påvisa, att vår östra granne betett sig emot oss annat än godt och väl. Skola vi på det sättet skrämman upp oss, då fruktar jag, att vi stanna helt och hållet i vår ekonomiska utveckling, och därför anser jag, att man icke bör komma fram med sådana saker.

Jag har sagt och jag vidhåller af varmaste öfvertygelse att, för att vårt land skall utvecklas i ekonomiskt hänseende så långt som möjligt, vi icke böra uppskjuta denna frågas lösning längre än behöfligt är. Men på samma gång anser jag, att staten icke nu bör kasta sig på denna affär, utan låta den enskilda verksamheten taga den om hand. Vi hafva icke sett, att staten ingripit på andra områden — ja, vapenfabrikationen skulle kanske vara det enda området, — men icke i några andra. Jag tror därför, att man icke bör förhindra en utveckling deruppe i Norrland, som är af behovet påkallad, eluru man på samma gång bör behandla denna fråga så varsamt som möjligt.

Derjemte har jag inom utskottet varit af den åsigten, att tillägget i klämman rörande 1893 års skrifvelse till Kongl. Maj:t icke bort der förekomma af det skäl, att hvarken i Kongl. Maj:ts proposition till Riksdagen eller i något väckt förslag något förefunnits, som kunnat gifva utskottet anledning härtill. Jag är rädd, att, om ett utskott tager sig rättighet att i klämman införa annat än det som föreligger i ett bestämdt yrkande, detta kan leda in Riksdagen på andra vägar än tillbörligt är. Jag har därför, som sagdt, yrkat, att denna mellanmening i klämman icke borde finnas. Hvad der står,

Ang. anslag
för verkstäl-
lande af un-
dersökning för
anläggning af
statsbana från
Gellivare till
norska
gränsen.
(Forts.)

*Ang. anslag
för verkstäl-
lande af un-
dersökning för
anläggning af
statsbana från
Gellivare till
norska
gränsen.
(Forts.)*

gäller i alla fall. Det föreligger icke något förslag om ändring i hvad i denna skrifvelse af 1893 säges, utan den har fortfarande samma kraft, äfven om den icke intages här i klämman. Om utskottet infört detta i sin motivering, hade det varit en annan sak; men nu har utskottet insatt det i klämman, och det anser jag vara att gå för långt. Jag tror att det med skäl kan sägas, att man icke bör leda in utskottet på en sådan väg, att, om en framställning kommer, utskottet svarar på ett annat sätt än framställningen gifver anledning till.

Det är af dessa skäl som jag för min del, som sagdt, icke kan vara med om att besluta byggandet af en statsbana, eller gifva på handen någonting i detta fall, utan är jag belåten med utskottets afstyrkande hemställan. Jag skall icke heller fästa mig mycket vid motiveringen, med undantag af de ord jag nu påpekat, och således icke i afseende å densamma göra något särskildt yrkande. Deremot måste jag vidhålla det yrkande jag gjort i afseende å klämman, att mellanmeningen deri måtte utgå, hvadan den sålunda endast komme att innehålla: »Att Riksdagen icke måtte bifalla Kongl. Maj:ts förevarande proposition.»

Jag tror, att vi komma sanningen närmast på så sätt, och då tror jag icke vi gifvit på hand något hvarken åt ena eller andra hållet. Frågan är då lika öppen, och vi få pröfva hvad som kan förekomma. Det är med dessa uttalanden som jag ber att få ansluta mig till herr Husbergs yrkande i denna del.

Herr Sjö: Herr talman, mine herrar! Med anledning af den siste ärade talarens yttrande får jag nämna, att så väl på afdelningen som inom utskottet var det fråga om, att 1893 års skrifvelse skulle åbe-ropas i motiveringen och icke i klämman. Men då upplystes af en ledamot i utskottet, att, derest man icke insatte den i klämman, komme Kongl. Maj:t helt säkert att meddela koncession för jernvägens byggande, och att det därför icke hjälpte med mindre än den intoges der. Detta var således skälet; man trodde sig derigenom kunna gifva ett stöd för den uppfattning och det uttalande, som Riksdagen gjorde år 1893, att Riksdagen icke ville, att Kongl. Maj:t skulle bevilja koncession åt andra jernvägar än sådana af rent lokal beskaffenhet, och med detta ville utskottet säga, att den ifrågavarande jernvägen icke kunde betraktas såsom en lokal jernväg.

Vidare yttrade herr greffe Hamilton, att statsutskottets utlåtande var vilseledande, men i hvilket hänseende det var vilseledande, derom kunde jag icke af hans ord hemta någon ledning, så dervid tror jag icke man bör fästa sig så mycket.

Vidare anmärkte herr vice talmannen, att han ville ha ut ur motiveringen det uttalandet, att »med egarne till Luossavaara och Kii-runavaara grufvor bör vara träffad öfverenskommelse, som lemna staten verksam säkerhet för malmtransport å den ifrågasatta jernvägen och på samma gång trygghet för att trafikinkomsterna å Luleå-

Gellivara-banan icke minskas genom denna banas fortsättande till vesterhafvet». Hvad detta beträffar, så är det en alldeles säregen beskaffenhet med denna jernväg mot hvad förhållandet är med andra jernvägar, som erhålla koncession inom vårt land. De andra jernvägarne hafva ju helt andra, med större säkerhet inkommande frakter, såsom landtmannavaror, skogsprodukter m. m., men så skulle icke bli förhållandet med den här ifrågavarande banan. Här skulle det nästan uteslutande bli den malm, som komme att upptagas ur grufvorna deruppe, som skulle fraktas, och det kan möjligen inträffa sådana förhållanden vid malmbrytning genom strejk eller att bolaget kommer på obestånd, att det kan vara bra, att i utskottets motivering är omnämndt hvad som bör göras för erhållande af säkerhet för frakter, i fall banan en gång kommer till stånd. Vidare yttrades det, att, när enskilde ej få bygga, bör staten göra det, men derom kunna meningarna vara delade. Jag för min del har ansett och anser äfven fortfarande, att man bör noga se till, att man pröfvar dylika frågor, så att man icke förhastar sig i ena eller andra hänseendet.

Och man kan bli så mycket mer tveksam om hvad man skall göra, när det bolag, som här söker koncession, lofvar icke mindre än 2 millioner till en fästning, lofvar ersättning för förlorad frakt å Luleå-Gellivarajernvägen samt dessutom lofvar, att aktierna, i fall bolaget kommer att bygga jernvägen, skola nedsättas i statskontoret m. m.

Detta är stortartade löften, men det finnes ingen garanti för deras uppfyllande, och man kan därför befara, att det ligger något bakom.

Vidare är med denna jernvägsfråga förbunden frågan om en fästning, som enligt mitt förmenande skulle kosta icke så obetydligt: efter hvad regeringen föreslagit omkring 9 millioner och till den bemanning, som skulle förläggas der, 600,000 kronor årligen — det är siffror af sådan storlek, att man bör besinna sig mer än en gång, innan man ger sig in på något sådant.

Det var det talande skälet för mig, hvarför jag biträdt det föreliggande utskottsförslaget, till hvilket jag, herr talman, yrkar bifall.

Herr Fredholm: Herr talman! Då jag nu skall afge min röst uti en så vigtig och svårlöst fråga, är jag mycket tveksam huru jag bör rösta. Jag har därför med största uppmärksamhet följt med diskussionen. Utaf densamma synes mig hafva framgått, att alla talare förklarar, att denna fråga är för vårt land af allra största vigt, men med afseende på sättet att lösa den har det varit olika meningar. Detta vittnar i mina ögon om att frågan ännu icke är mogen för afgörande, och då jag funnit detta, anser jag det ifrån min ståndpunkt vara klart, att jag kan vara med om hvilket förslag som helst, som icke skrider till ett afgörande af frågan. Ut af alla de framställda förslagen finnes icke mer än ett, som går i den rigtningen, och det är det, som blifvit framställt af herr Husberg. Just därför att hans förslag skulle vara i detta ögonblick afgörande för denna fråga, om hvil-

Ang. anslag för verkställe af undersökning för anläggning af statsbana från Gellivare till norska gränsen.
(Forts.)

Ang. anslag för verkställande af undersökning för anläggning af statsbana från Gellivare till norska gränsen.
(Forts.)

ken meningarna äro så olika och delade, kan jag icke skänka mitt bifall åt hans förslag, utan skall jag i stället kunna ansluta mig till hvilket annat förslag, som medger Riksdagen tid och tillfälle att närmare betänka frågan.

Herr Collander: Herr talman! Den näst siste talaren på stockholmsbänken gjorde en vädjan till de personer, som under den föregående diskussionen yrkat bifall till Kongl. Maj:ts förslag, att de skulle afstå från detta yrkande och förena sig i yrkandet på bifall till reservationen. Det är icke någon skilnad i de båda yrkandena. Reservanterna yrka helt enkelt bifall till Kongl. Maj:ts förslag, men den, som här talat för Kongl. Maj:ts förslag, har icke i allo tyckt om den motivering, som förekommer i reservationen. Det är skilnaden. Jag kan då icke se, att det är något behof af att afstå från yrkandet på bifall till Kongl. Maj:ts förslag för att biträda reservationen. Ty det är precis samma yrkande i båda fallen, yrkande på bifall till Kongl. Maj:ts förslag.

Den talare på stockholmsbänken, som jag nyss citerade, har talat om, att det här är en stor fosterländsk fråga att främja, den nemligen, huru man skall kunna befordra den ekonomiska utvecklingen i Norrland. Ja, detta är en stor ekonomisk fråga. Och därför är jag med om, att staten skall bygga. Men det är en annan stor fosterländsk synpunkt också, som icke får förbises, och det är den, att, om ett enskildt bolag får bygga jernvägen och får den i sin hand, staten kan riskera farliga politiska följder. Detta kan jag ej vara med om. Den sistnämnda synpunkten måste sättas högre än hvilka villkor som helst för öfrigt för jernvägens byggande af vare sig enskilde eller staten. Och det är just därför af vigt, att staten bygger den, att staten skall kunna skydda sig mot den nu augifna faran.

Herr talman! Då jag icke kan se, att det finnes någon skilnad mellan de båda yrkandena, om bifall till Kongl. Maj:ts förslag utan vidare och om bifall till reservationen, kan jag ej inse behofvet af att här taga mitt yrkande tillbaka och bifalla reservationen.

Herr friherre Bonde: Herr grefve och talman, mine herrar! Då herr Collander nyss återtagit det yrkande han gjort om bifall till Kongl. Maj:ts proposition, och då Kongl. Maj:ts proposition och reservanternas förslag verkligen nära öfverensstämma, så, ehuru jag haft samma skäl, som nyss anförts, att yrka bifall till Kongl. Maj:ts proposition, ber jag att få ändra detta yrkande till yrkande om bifall till reservanternas förslag.

Herr Persson i Stallerhult: Jag har fogat en reservation till det förevarande betänkandet, utan att angifva något som helst skäl, hvarför jag reserverat mig. Då så är, skall jag be att med endast några få ord få angifva den ståndpunkt, på hvilken jag står.

Jag har inom utskottet röstat för utskottets förslag, och det kommer jag att göra äfven här i kammaren, ty jag har den åsigten, att staten bör bygga denna bana, då den en gång skall byggas, och dess byggande ej upplåtas åt enskilde. Det skulle taga sig underligt ut, om staten skulle ha så godt som hälften af bansträckningen, och en-skilde skulle bygga den andra hälften. Det skulle gifvet bli endast ett öfvergångsstadium, att den nya bandelen skulle vara i enskildes händer. Staten skulle helt visst snart nog komma att köpa den bandel, enskilde nu skulle bygga. Och det kan jag för min del ej vara med om. Men hvarför jag för närvarande ej tillstyrker beviljande af anslag till undersökning, är, att Ridsdagen i år redan beviljat så stora anslag till byggande af statsbanor och möjligen i en snar framtid kommer att besluta ytterligare byggandet af den bana, som vid gemensamma omröstningen föll på den förseglade sedeln. Derför anser jag, att med utredningen angående den nu ifrågasatta banan må anstå, så att vi icke redan i år måste anslå medel äfven till den. Detta har för mig varit ett tillfyllestgörande skäl att vara med om utskottets förslag.

Det kan tyckas, att jag ej behöft anteckna mig som reservant, då min ståndpunkt sålunda väsentligen sammanfaller med utskottets. Men jag kan ej gilla utskottets motivering på 16:de sidan, der utredning förordas, innan några undersökningsmedel anslås. Jag kan ej förstå, hvarför man skall skriva till Kongl. Maj:t i motiveringen, att i alla fall utredning af frågan bör ske, men icke ställa till Kongl. Maj:ts förfogande medel att verkställa utredningen med. Vidare vill utskottet lägga på de enskilda bolag, som ega malmbergen, att de skola icke allenast förbinda sig att i viss omfattning befrakta den bana, som nu skulle byggas, utan ännu mera, att de skola lemna garanti, att fraktinkomsterna icke minskas för den bana staten redan har deruppe. För min del finner jag detta vara en alldeles orimlig begäran. Ty man kan väl ej fortsätta en bana, utan att trafik tages från den bana, som redan finnes. I år har ju beslut fattats om en bana från Krylbo till Örebro, och det framgick under diskussionen derom i kammaren, att afsigten var att minska trafiken på en bana, som redan finnes, och draga den öfver på den nya banan till en god del. Men det kom alldeles icke i fråga att af de personer, som ville ha Krylbo—Örebro-banan till stånd för sina intressen, fordra några garantier för ersättning i händelse af minskning i inkomster af redan befintlig bana. Derför tycker jag, att det är så mycket orimligare att begära af ett enskildt bolag, att det skall garantera, att minskning icke får ega rum i trafikinkomsterna af en redan trafikerad bana.

Det är det egentliga skälet, hvarför jag skrivit mig som reservant, att jag icke kunnat instämma i fordran på, att vid blifvande utredning så stora garantier skola krävas af de enskilda bolag, som här äro i fråga.

I öfrigt får jag säga, att, som jag redan anför, jag äfven i kammaren kommer att rösta för utskottets förslag, men att jag hellre rö-

Ang. anslag för verkställande af undersökning för anläggning af statsbana från Gellivare till norska gränsen.
(Forts.)

Ang. anslag för verkställe af undersökning för anläggning af statsbana från Gellivare till norska gränsen. (Forts.)

star för reservationen, än jag lägger min röst till förmån för det förslag, som blifvit framställt af herr Husberg. Bifall dertill skulle draga frågan åt ett håll, som jag för min del ej kan vara med om.

Herr vice talmannen Danielson: Herr talman, mine herrar! Jag vill blott nämna, att, då jag slutade mitt anförande med att yrka bifall till den af herr Husberg gjorda hemställan äfven i klämman, det naturligtvis var så, att jag också kan godkänna den motivering han angifvit. Jag kan äfven derutinnan instämma med honom. Och på det att icke mitt yrkande skall upptagas såsom ett särskildt sådant och kammaren sålunda blifva besvärad i onödan, vill jag nämna, att jag kan helt och hållet instämma med herr Husberg.

Öfverläggningen var slutad. Af de yrkanden, som derunder förekommit, qvarstodo följande, nemligen på: 1:o bifall till utskottets hemställan oförändrad; 2:o bifall till det af herr Husberg under öfverläggningen framställda förslag; och 3:o afslag å utskottets hemställan och bifall till herr Lundeborgs m. fl. reservation. Herr talmannen gaf proposition å hvart och ett af dessa yrkanden och faun propositionen på bifall till reservationen vara med öfvervägande ja besvarad. Votering begärdes. För bestämmande af kontrapositionen upptog herr talman den derför nu å nyo hvartdera af de båda återstående yrkandena, af hvilka det, som afsåg bifall till utskottets hemställan, nu förklarades hafva flertalets mening för sig. Men jemväl i fråga om kontrapositionen äskades votering, hvarför nu först uppsattes, justerades och anslogs en så lydande voteringsproposition:

Den, som till kontraposition i hufvudvoteringen angående statsutskottets förevarande utlåtande n:o 74 antager yrkandet om bifall till utskottets hemställan, röstar

Ja;

Den det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren till kontraposition i nämnda votering antagit yrkandet om bifall till det af herr Husberg under öfverläggningen framställda förslag.

I den omröstning, som anställdes enligt denna voteringsproposition, afgåfvos 149 ja-röster och 61 nej-röster; i följd hvaraf propositionen för hufvudvoteringen erhöll följande af kammaren godkända lydelse:

Den, som med afslag å hvad statsutskottet hemställt i förevarande

utlåtande n:o 74 bifaller den af herr Lundeberg m. fl. afgifna utskottets betänkande vidfogade reservation röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren bifallit utskottets nämnda hemställan.

Denna senare votering utföll med 115 ja mot 95 nej; och hade alltså kammarens beslut utfallit i enlighet med ja-propositionens innehåll.

§ 3.

Till kammaren hade inkommit följande sjukbetyg, som upplästes:

Riksdagsmannen herr A. Sundblad, som från och med tisdagen den 11 dennes lidit af akut tarminflammation, bör under de närmaste dagarna icke lemna sin bostad, hvilket härmed intygas.

Stockholm den 12 maj 1897.

A. Trana

Legit. läkare.

§ 4.

Föredrogos, hvart för sig, och biföllos statsutskottets utlåtanden:

n:o 75, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om anskaffande och framläggande af upplysningar rörande embets- och tjenstemäns dagliga arbetstid samt anvisande af anslag för detta ändamål, och

n:o 76, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående försäljning till Fridafors fabriks aktiebolag af ett område af förra härads-höfdingebostället 1 mantal Karsahult n:o 1 i Kronobergs län.

§ 5.

Vid föredragning dernäst af statsutskottets utlåtande n:o 77, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående med Ryssland afslutad konvention om samfäldt brukande af svenska och ryska kronornas laxfiske i Torne elf, begärdes ordet af

Herr A. Hedin, som yttrade: Herr talman: Jag har icke någon

den minsta invändning att framställa mot utskottets hemställan, och jag antager för öfrigt, att de, som haft detta ärende sig öfverlemnadt till förberedande behandling, noga hafva granskat konventionen, hvarom jag icke skall tillåta mig något omdöme. Jag vill emellertid begagna tillfället att uttala min enskilda mening, att det vid slika tillfällen icke skulle vara alldeles ur vägen, om traktater, konventioner och deklarationer med främmande magter framlades icke blott i öfversättning, utan äfven på originalspråket, då naturligtvis vid möjligen uppkommande tvist om tolkningen af sådana konventioner det icke blefve öfversättningen, som hade vitsord, utan originalhandlingen.

Jag säger detta af den anledningen, att det understundom händt, att de meddelade öfversättningarne till svenska språket af sådana urkunder lemnat åtskilligt öfrigt att önska, ja, att de till och med innehållit icke alldeles oväsentliga felaktigheter. Såsom exempel derpå — bland dem, som jag under ärens lopp antecknat — skall jag anföra ett, emedan det är temligen talande. Jag hemtar det dels från traktaten med Italien år 1862, dels från den deklaration af år 1877, hvarigenom 8:de artikeln i nämnda traktat förändrades.

Förhållandet är nemligen det, att alldeles samma uttryck uti traktaten af år 1862 och i deklarationen af år 1877 är i den svenska öfversättningen på olika sätt återgifvet, och detta med den anmärkningsvärda effekt att, under det den öfversättning, som åtföljer traktaten af år 1862, begagnar ett svenskt uttryck, som absolut icke har någon tillämplighet på italienska förhållanden, nemligen ordet »beväringstjänst» — och dessutom bestämmelsen, om den skulle tolkas efter ordalydelsen i den svenska texten, vore olaglig, emedan Kongl. Maj:t ej kunnat ega rätt att genom denna konvention ingripa i en sådan författning, som beväringslagstiftningen här i landet — är åter uttrycket i den svenska öfversättningen af samma artikel i 1877 års deklaration så beskaffadt, att det visserligen är fullkomligt tillämpligt på italienska förhållanden, men *icke* tillämpligt på svenska förhållanden. Det är icke möjligt att med säkerhet veta, hvad som menas med denna bestämmelse i den svenska öfversättningen — den är, som jag nämnde, olika i traktaten af år 1862 och i deklarationen af år 1877, den är otillämplig i sin svenska lydelse på italienska förhållanden i 1862 års traktat och otillämplig på svenska förhållanden i deklarationen af år 1877; och, i det hela sagdt, detta allt är temligen på tok.

Det är blott detta, jag velat anmärka, emedan det är ett exempel bland flera, hvarför det icke skulle vara ur vägen, om traktater, konventioner och deklarationer, som framläggas till Riksdagens pröfning, vore åtföljda af originaltexten — och om den svenska öfversättning, som ingår i Svensk författningssamling, icke vore så felaktig som i det exempel, jag nyss påpekat.

Vidare anfördes icke. Hvad utskottet hemställt bifölls.

§ 6.

Likaledes biföllos statsutskottets nedannämnda, hvart efter annat, föredragna utlåanden:

n:o 78, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående försäljning till Hvetlanda bysamhälle af viss del utaf förra häradshöfdingebostället 1 mantal Hvetlanda Thomas- och Kullagården n:is 4 och 6 i Jönköpings län;

n:o 79, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående försäljning till Vexjö stad af mark hörande till förra landshöfdingebostället Kronobergs kungsgård n:o 1 om 3 mantal i Kronobergs län; och

n:o 80, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående godkännande af ett med Malmö stad ingånget aftal m. m.

§ 7.

Skedde föredragning af statsutskottets utlåtande n:o 84, angående beräkningen af statsverkets ordinarie inkomster.

Punkten 1.

Hvad utskottet hemställt bifölles.

Punkten 2.

Lades till handlingarne.

§ 8.

Slutligen föredrogs och bifölles statsutskottets utlåtande n:o 85, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition till Riksdagen angående rätt för Kongl. Maj:t att för inköp af skogbärande eller till skogsbörd tjenlig mark disponera köpeskillingarna för vissa kronoegendomar.

§ 9.

Till bordläggning anmälles:

bevillningsutskottets memorial och betänkande:

n:o 23, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut rörande 31 § i det förslag till förordning angående bevillning af fast egendom samt af inkomst, som af bevillningsutskottet i dess betänkande n:o 19 blifvit framlagdt,

n:o 24, i anledning af återremiss af punkten 2:o i utskottets

memorial n:o 21 angående kamrarnes skiljaktiga beslut rörande allmänna bevillningen; och

n:o 25, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående vissa bestämmelser rörande sjöfarten och gränstrafiken mellan Sverige och Norge.

Kammaren beslöt, att dessa ärenden skulle uppföras främst å föredragningslistan för morgondagens sammanträde.

§ 9.

Justerades protokollsutdrag; hvarefter kammarens ledamöter åtskildes kl. 9,58 e. m.

In fidem

E. Nathorst Böös.